Johannes XXI, Pont. Max. (formerly Petrus Hispanus): Copulata tractatuum Petri Hispani et parvorum logicalium etiam Syncategorematum, cum textu, secundum doctrinam Thomae Aquinatis

[Cologne: Heinrich Quentell], 4 Dec. 1489, 1489 Seite 13

vna illaꝝ particulaꝝ omitti vt putabat Buridanꝰ Et quia ars eſt cōmunioꝛ ſcientia. ideo cōuenienter preponiť. cum cōmunioꝛa ſunt prioꝛa.

Arguitur. Si dyalectica haberet viā ad pͥncipia omniū methodoꝝ.i.ſciaꝝ. tūc etiā haberet viā ad ſe ipſam. qd non pt dici. qꝛ ſic idē eſſet notiꝰ ⁊ ig/notius. pͥus ⁊ poſteriꝰ. Dōm ꝙ dyalectica hꝫ viā ad pͥncipia oīm ſcientiaꝝ a ſe. ⁊ ſic ibi ē diſtributio ac cōmoda.i. accōmodata alijs a ſe. ſicut hic. celum tegit oīa.i. celum tegit oīa alia a ſe. Uel dōm ꝙ dyalectica hꝫ viā ad pͥncipia omniū methodoꝝ p argumētatio nē. ſed argumētatio capitur duplr. vnoº in pticulari et ſic p eam pͥncipia logice pbari pnt. Alioº capitur ī vli. put eſt ſubiectū logice. ⁊ ſic nō pbat pͥncipia logi ce. Et ſi dicatur. pͥncipia ſunt p ſe nota. ģ dyalecti ca nō habet viā ad ſciaꝝ pͥncipia. Dōm licet pͥncipia ſint p ſe nota ꝗ ad naturā. ſunt tn̄ ignota ꝗ ad nos. et notificātur nobis per logicā. que docet modū quo ex principijs cōcluſiones inferūtur

Arguitur. Methodꝰ nō eſt ſcia. ģ nō debet dici ꝙ dyale ctica hꝫ viā ad principia oīm methodoꝝ. id ē ſciaꝝ. Aīns pbatur. qꝛ methodꝰ ē via vel po tiꝰ eſt finalis terminꝰ. Dōm ꝙ methodꝰ capiť du/plr. Uno° pprie put eſt via breuis ⁊ ſtricta oēs obliq̄tates deuitās. ſuū viatorē ad terminū facilr ducens. et ſic nō eſt ſcia. Alioº capitur ſilitudinarie. ⁊ ſic ſcia (per quā obliquitates deuitamꝰ ⁊ ad noticiā verita/tis deuenimꝰ) dꝛ methodꝰ. ⁊ ſic capitur in pposito.

Sola em̄ dyalectica pbabiliť diſputat de pͥncipijs omniū aliaꝝ ſcientiaꝝ. Et iō in acq̄ſitione ſciaꝝ dyalectica debet eſſe prioꝛ.

Hic ſecūdo pbat diffinitionē iam poſitā q̄ntū ad eius vltimā pticulā per quā reddit auditoꝛes beni uolos. ſcꝫ ꝙ logica hꝫ viā ad pͥncipia oīm ſcientiaꝝ. dicēs ꝙ logica iō habet viā ad omniū methodoꝝ pͥn cipia qꝛ ipſa ſola de oīm ſcientiaꝝ pͥncipijs pbabiliť diſputat. ⁊ iō in acq̄ſitione ſciaꝝ ipſa debet eē prioꝛ. Rō primi eſt. qꝛ pfecte ⁊ ſciētifice aliquid ſcire ē ipm ſcire aut diffinitiue aut diuiſiue vl argumētatiue ſeu demōſtratiue. ſed ſola logica docet q̄ ſunt bone diffi/nitiones. diuiſiones. ⁊ demſtrationes. ģ ſine logica ni/hil pfecte ⁊ ſciētifice ſciri pt. Rō ſecūdi eſt. qꝛ illa ſcia debet eſſe pͥoꝛ in acq̄ſitione aliaꝝ ſcientiaꝝ. per quā nobis innoteſcūt aliaꝝ ſciētiaꝝ pͥncipia. ſed p logicā innoteſcūt nobis pͥncipia aliaꝝ ſcientiaꝝ. igiť. Mi/noꝛ pbať. qꝛ inductio ſpēs argumētationis ppͥ poni tur ſubiectū logice ē primoꝝ pͥncipioꝝ pbatiua.

Arguitur. Metaphiſica diſputat de pͥncipijs oīm alia/rū ſciētiaꝝ. ģ non ſolū dyalectica vt habꝫ textꝰ. Aīns pbatur. qꝛ metaphiſica hꝫ ſtabilire prin/cipia aliaꝝ ſcientiaꝝ. vt dꝛ. iiij. metaphiſice. Dōꝫ ꝙ ꝯtingit triplr diſputare de pͥncipijs aliaꝝ ſcientiaꝝ. Unoº demſtratiue. alioº pbabiliter. tercioº apparen ter. metaphiſica aūt diſputat de pͥncipijs aliaꝝ ſcien/tiaꝝ demſtratiue. dyalectica aūt pbabiliter. ſꝫ ſophi/ſtica apparēter. Et ģ ſophiſtica ⁊ metaphiſica exclu/duntur p illam pticulam pbabiliter

Arguitur. Omnis prioꝛ ē monachꝰ. ſed dyalectica ē prioꝛ ģ dyalectica ē monachꝰ. Maioꝛ pbať ocula/riter de prioꝛe pdicatoꝝ ⁊ carthuſiēſiū. Di cendū ꝙ ibi ē fallacia equocationis. eo ꝙ mediū nō te netur eodē modo in maioꝛi ⁊ minoꝛi. nā in maioꝛi pri oꝛ capitur ſubſtātiue p pſona hn̄te illā dignitatē ec/cleſiaſticā. ⁊ inde venit prioꝛiſſa. ⁊ dꝛ mulier hn̄s ta/lem dignitatē. vel ē vxoꝛ prioꝛis. Sed in minoꝛe capi tur prioꝛ adiectiue vt eſt ꝯpatiuus a pridē. ⁊ pprie dī de duobꝫ. Et qn̄ diciť. ſi prioꝛ capiať adiectiue ad huc dyalectica in acq̄ſitione ſcientiaꝝ nō erit prioꝛ. ģ. Aīns pbatur. qꝛ talis ē oꝛdo ſciētiaꝝ q̄lis ē oꝛdo ſub/iectoꝝ. ſꝫ ſubiecta ſciētiaꝝ realiū ſunt ante ſubiectū logice. ģ ſcie reales ſunt ante ſciam logicā.. Dōm ꝙ q̄uis ſcie reales ſunt ante ſciam logicā ſm naturā rei propter dignitatē obiectoꝝ. ſunt tn̄ poſterioꝛes in acquiſitione.

Arguitur. In acq̄ſitione ſciētiaꝝ dyalectica nō eſt prioꝛ. igiť. Aīns pbať. qꝛ grāmatica acq̄ritur vl ſtu/detur ſine logica ⁊ eā pcedit. ģ. Dōm ꝙ du plex ē grāmatica. ſcꝫ poſitiua q̄ etiā impoſitiua appel lari ſolet. qꝛ ē de impoſitiōe vocis ad ſignificādū. ⁊ de accn̄tibus ipſam vocē ꝯſequentibꝫ. ⁊ illa in iuuenibꝫ prius acq̄ritur. ſꝫ nō eſt ſciētia. qꝛ ē quedā volūtaria impoſitio facta ad placitū primi inſtituētis. ⁊ illa pͥ/cedit. Alia ē grāmatica regularis. q̄ p certas regulas docet congrue loqui. q̄ regule nō poſſunt pbari niſi p logicam. ⁊ illa ſequitur

Arguitur. Grāmatica regularis pcedit logicā in acq̄ſitio ne. ģ adhuc aliq̄ ſciētia erit prioꝛ logica. Aīns pbatur. qꝛ verū ⁊ falſum pſupponūt ſibi con/gruū. Etiā illa primo ſtudeť. Dōm ꝙ duplr ali/quis pt habere grāmaticā regularē. vnoº pfecte. alio mō impfecte. Tunc dꝛ ꝙ pfecta noticia grāmatice ſe quitur logicā. ſed impfecta grāmatice noticia ē prioꝛ Et hoc pt dici ſub iſtis verbis. ꝙ aliq̄ eſt grāmatica regularis qꝛ eſt. vel etiā docēs q̄d eſt. ⁊ illa prioꝛ ē logi ca. Sed alia ē docens ppter q̄d. ⁊ illa ſeq̄tur logicam vt cū queriť ppter q̄d adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū volūt cō uenire in genere numero ⁊ in caſu. h non pt ſciri niſi p logicā. Et ſilr dōm ē de rhetoꝛica vel medicia. Et qn̄ replicať. multi acquiſiuerūt ſciam medicinalē vl etiā ſciam legū ſine logica. igiť. Dōm vt priꝰ. ꝙ hoc ſolum ē impfecte ⁊ q̄ ad q̄a eſt. nō tn̄ pfecte ⁊ ppter q̄d.

Diciť aūt dyalectica a dya qd eſt duo. et logos ſermo vel lexis rō. quaſi duoꝝ ſermo vel rō. ſcꝫ opponētis ⁊ rn̄tis in diſputatiōe

Hic exponit hoc vocabulū dyalectica. oñdens eiꝰ deriuationē. dicēs ꝙ dyalectica dꝛ a dya qd ē duo. ⁊c̄ vt textꝰ clare hꝫ. Eſt tn̄ ꝯſiderandū ꝙ dyalectica pt duplr ſcribi. ⁊ ſm h habet duplicē expōem. Unoº ſcribitur p y grecū. ⁊ tunc dꝛ a dya quod eſt duo. ⁊ lo/gos ſermo vel lexis ratio. ⁊ ycos ſciētia quaſi ſcientia de ſermone duoꝛum. ſcꝫ opponentis et reſpondentis. Alio modo ſcribitur per i latinū. ⁊ tunc dꝛ a dia qd eſt de. ⁊ logos ſermo vel lexis rō. ⁊ ycos ſcia quaſi ſcia de ſmone vel de rōne. Sꝫ pͥma interptatio eſt melioꝛ eo ꝙ magis plane exponit naturā dyalectice vt h dif finitur. ⁊ ģ dyalectica debet potius ſcribi per y grecū inquantū dya valet idem quod duo. vnꝰ. Scribe p y grecum dya duo ſignificabit. Scribe p i noſtrum ſic dia de ꝗꝫ dabit

Arguitur. Expoſitio vocabuloꝝ ſpectat ad grammati cū. ģ Petrus hyſ. incōuenienter de illoꝝ expo ſitione ſe hic intromittit. Dōm ꝙ duplex ē

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-222/0013
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG